

SOKSZOROSÍTÓ IPAR

A BUDAPESTI SOKSZOROSÍTÓK IPARTESTÜLETE HIVATALOS LAPJA

MEGJELENIK MINDEN 10-ÉN ÉS 25-ÉN
BUDAPEST, 1944. SZEPTEMBER 10-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: V., SZEMÉLYNÖK-UTCA 16.
ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 7 P. TAGOK A LAPOT INGYEN KAPJÁK

vitész Gyulay Tibor dr.

személyében szakember került az ipar-
ügyi tárca élére.

Az új iparügyi miniszter 1887-ben született Kolozsváron, középiskoláit és egyetemi tanulmányait is szülővárosában végezte. A Ferenc József-tudomány egyetemen királyi gyűrével avatták az államtudományok doktorává 1911-ben. Közszolgálati pályafutása során a Központi Statisztikai Hivatalban, majd a földművelésügyi minisztériumban tevékenykedett. 1915—18. években harctéri szolgálatot teljesített és mint tartalékos hadnagy szerelt is le. 1935-ben emléklapos főhadnagyi rendfokozatot nyert, 1936-ban vitézzé avatták.

1919—1921-ig a külügyminisztérium gazdasági osztályában mint miniszteri titkár teljesített szolgálatot, 1921-ben ügyvezető titkári állás ellátására hívta meg a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, amelynek 1931-től főtitkára, 1941 óta pedig miniszteri biztosa, 1942 decemberében felsőházi taggá nevezte ki a Kormányzó.

Az új iparügyi miniszter páratlanul nagy, szerteágazó tevékenységet fejtett ki a gazdasági élet minden vonalán. Azonkívül, hogy szakavatott hozzáértéssel irányította előbb a főtitkári, majd a miniszteri biztosi székéből a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara működését, — tagja volt a Gazdasági Tanácsnak, a Magyar Nemzeti Bank főtanácsának, az Országos Iparügyi Tanácsnak, az Országos Statisztikai Tanácsnak, a Hitelügyi Tanácsnak, a Kartell Bizottságnak, a Horthy Miklós Jubileumi Alapítvány kuratóriumának, igazgatósági tagja volt a Magyar Racionalizálási Bizottságnak, alelnöke a Magyar Gazdaságkutató Intézetnek, irányítója a Budapesti Nemzetközi Vásárnak, és szellemi irányítója számos más gazdasági és társadalmi intézménynek.

Ami az iparostársadalmat legközelebb-ről érdekli, az új iparügyi miniszter személyében régi, megértő barátját üdvözölheti a miniszteri székben.

Az ipar védelmében

Törvénytisztelőre tanítottak bennünket emberemlékezet óta. Egész életünk alapját az a rend képezi, amely anyagi, erkölcsi, társadalmi és gazdasági vonatkozásaiban irányító befolyást gyakorol minden cselekedetünkre. Természetesnek kell tartanunk, ha ennek keretében cselekedetünk korlátozott, meghatározott síkon mozgó és a törvényszabta határt át nem lépheti. Amióta a civilizáció évszázadok óta törvényes rendelkezésekkel szabott határt az emberi cselekedeteknek és állított fel tilalomfát olyan cselekményekért, amelyek a közjó, az emberi létfenntartás minden megnyilvánulása ellen vétének, azóta azt is tudjuk, hogy azok betartására nemcsak a büntetés félelme, hanem a törvény tisztelete is kötelez. A törvény iránti tisztelet magyar tulajdonság, amely a lakosság minden rétegére kiterjed: munkáltatóra, munkásra egyaránt. Ha pontosan ki akarnók hangsúlyozni, azt mondhatnók: a törvénytisztélet betartása fokozottabban vonatkozik a könyvnyomtatókra, mint egyéb szakmabeliekre. Hiszen ez az iparág szinte egy vágányon fut a nyomdászati életét szabályozó törvénnyel. A kettő úgy kapcsolódik egymásba, mint két fogaskerék.

Mindezt jól tudjuk és hogy ennek ellenére mégis beszélünk a törvénytisztelőről, arra az elmulrt napokban megjelent kis apróhirdetés adott okot. E szerint az apróhirdetés szerint egyik nagyobb nyomdaüzemünk havi hatszázért négy középiskolát végzett és jól gépírni tudó lányokat gépszedőkké képez ki.

Kétszer is elolvastuk a hirdetést, mert azt hittük, rosszul látunk. Csalódtunk. Meg kellett arról győződnünk, hogy a huszadik század közepén, az iparvédelem fejlett korszakában — nem jól ismerik az ipartörvényt. Mert az ipartörvény a sokszorosító ipart képesítéshez kötött iparok közé sorolja és annak gyakorlásához pedig *szakképzettségre van szükség*. A szakképzettség megszerzése viszont olyan ifjúnál, aki legalább négy középiskolát végzett, *négy esztendei inaskodást igényel*.

Van aztán a nyomdaiparban egy külön megállapodás is, amely szerint a sikerrel letett segédi vizsga után kétévi segédi gyakorlathoz köti a betűszedő-gépszedőként való kiképzését. Ez etikai kérdés és a kollektív szerződés éppen az ipar védelme érdekében szabja meg a kétévi segédi gyakorlat kitöltését. Erre pedig szükség van, mert a gépszedés kitanulása nemcsak billentyűzésből áll.

De a törvénytisztelőten kívül van még valami, ami különösen manapság rendkívül fontos: az *egészségvédelem*. Amikor a jövő nemzedékről beszélünk, a magyarság utánpótlásáról, akkor minden erőnkkel oda kell hatni, hogy egészséges utódok léphessenek a régiek helyébe. Ez elsősorban nemzetgazdasági feladat, de egyénileg is mindenkinek érdeke, hogy most, amikor életbenmaradásáért áldozza vérért a magyar, *ittthon kettőzött gonddal örködjünk egészségre felelt*.

Miképpen tudunk eleget tenni ennek a követelménynek, ha az anyai hivatás betöltésére váró nők előtt megnyitjuk a nyomdaipar kapuját, ahol gyenge szervezetűkre a legegészségtelegebb élet vár. Orvosi megállapítás szerint a *nők hajlamosabbak az ólommérgezésre*, mint a férfiak és az ólommal való foglalkozás ezenfelül a meddőség veszélyével is fenyeget.

Hogy milyen sors vár azokra a leendő anyákra, akiknek a gépszedői széklet kínálják élethivatásul, elegendő, ha francia példára hivatkozunk. A francia dekadencia, amely éppen ebben a háborúban mutatta meg, milyen ára van az elnéptelenedésnek, az egészségtelen, könnyelmű életmódnak és amelynek sokban része van abban, hogy Európában úgyszólván egyedül közülük kerültek ki az első női gépszedők. Nem követésre méltó példa ez, hanem inkább elszomorító és főként olyan egészséges gondolkodású és véralkatú néptől áll távol, mint a magyar.

Utoljára hagytam azt a csalódást, amit nyomdász érzett az apróhirdetés olvasásakor.

Amióta a magyar nyomdászati fennáll, azóta szüntelenül arra törekedtünk, hogy szakmai nevelésünket fejlesszük, ízlésünket csiszoljuk. Nem szorul külön bizonyításra, hogy a magyar nyomdászati Hess András személyében történelmi hivatást tölt be, amióta 1473-ban bevonult Magyarországra és ezzel Nyugat sok országát megelőzte. Ettől az időponttól kezdve a magyar nyomdászati hírmeve állandóan felfelé ível és a nyomdászati történelmének aranylapjain meg számlálhatatlan magyar név hirdeti a „fekete művészet” örök dicsőségét. Évszázadokon

keresztül szüntelenül dolgoztunk, fáradtunk azon, hogy a nyomdászat a legelső közeli küzdje fel magát és az utóbbi száz esztendőben hatalmas erőfeszítések jegyében indult meg szakmánk iparművészeti színvonalra való emelkedése.

A közvetlen jelenhez tartozik az a rendületlen akarát, amely mindent elkövet a szakmai színvonal emelése érdekében. Szaktanfolyamok, továbbképzők, iparművészeti képzési lehetőség, grafikai művésztanfolyamok stb. jelzik azt az utat, amely művészi magasságokba kívánja vinni a magyar tipográfia útját. Erre pedig nagy szükség van, mert jól tudjuk, hogy ez a szakma folytonos tanulást kíván és nem lehet, nem szabad megelégedni a meglévő eredményekkel.

De a minőségmunkák izléses kiállításán kívül van még egy szempont, amely fontosság dolgában talán minden másnál előbbrevaló. Ez a helyesírás kérdése. Űnos-üntalanul hangot adtunk már a helyesírás és nyelvtani szabályok fontosságának, amely mindennek az alapja, a betűszedés egyedüli fundamentuma. Erre kell hogy felépüljön a tipográfia díszes palotája és ha ebben a tekintetben hiány mutatkozna, hát rombadól az egész épület, bármilyen csinnal és izléssel építették is.

Ma, amikor a kompreszsedés javarésze a gépszedés munkaterületére került át, mennyivel fontosabb, hogy a gépszédő birtokában legyen a helyesírás tudományának. Csak egyetlen hibát kell vétenie, csak egyetlen írásjelet kell kihagynia, máris újra szedheti az egész sort, amelybe — gyakorlatból tudjuk — könnyen újabb hiba csúszhat be, bosszúságára írónak, nyomdásznak egyaránt.

Mennyivel inkább ki van téve a hibák veszélyének olyan valaki, aki nem tanult nyomdász, hanem csak alkalmi luxusként kóstolt bele a szakmába. Az ilyen természetesen könnyebben vét hibát, részben hiányos helyesírási ismereténél fogva, részben hiányzik nála a szakember biztonsága, éleslátása.

Mennyivel inkább feltételezhető ez olyan négy középsikolát végzett lányoknál, akik minden előtanulmány nélkül kerülnek a szédőgépek mellé. Nem szabad megfeledkezni arról a fontos körülményről, hogy a gépszedés nemcsak billentyűzésből áll. Nem elegendő, ha valaki csak kopogtat és a betűszedés egyéb elemeit nem ismeri. Nem ismeri a pontrendszert, a kizárásokat és egyéb anyagokat. Nincs tisztában az oszlopos szedés, a klisé mellé való szedés lényegével, de még a legegyszerűbb korrektúraszor helyes összehúzási vagy kihajtási szabályával sem.

Mindent tanulni kell! Négy esztendő szorgalmas munkálkodása szükséges a különféle technikák, fogások és szabályok elsajátításához. Legyen az férfi vagy nő, egyformán szükségük van a szakmai ismeretek elsajátítására, ha ezen a pályán boldogulni akarnak.

Jöllehet a háború hatodik esztendejének kezdetén gondolni lehet szükségmegoldásokra. Ámde semmiesetre sem lehet helyeselni az olyan szükségmegoldásokat, amelynek egészséges fizikumú és minden tekintetben talpig nyomdászt követelnek éppen olyan poszton, mint a gépszédő munkahelye. Az első világháborút megúsztuk női munkaerők beállítása nélkül, azt hisszük, most is meg tudjuk őrizni a munkahelyeket az arra hivatott férfi-nyomdászok, férfiszakemberek számára.

Erre kötelez az írott és íratlan nyomdásztörvény tisztelete, az egészségvédelem és nem utolsó sorban az az ősrégi nyomdászszabály, hogy *szakmunkát csak tanult szakemberrel szabad és lehet elvégezni.*

A m. kir. minisztérium 3010/1944. M. E. számú rendelete a részvénytársasági és szövetkezeti közgyűlések elhalasztása tárgyában

A m. kir. minisztérium az 1939. II. tc. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. Ha a részvénytársaság, vagy szövetkezet közgyűlésének az alapszabályokban előírt határidőben való megtartását elháríthatatlan akadály gátolja, a részvénytársaság, vagy szövetkezet közgyűlésének megtartására részvénytársaság, illetőleg a szövetkezet székhelye szerint illetékes pénzügyigazgatóság — a szükséghez képest esetleg ismételt is — megfelelő halasztást engedélyezhet. — A pénzügyigazgatóság idevonatkozó határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba, egyidejűleg az 1922. 17. tc. 21. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezés hatályát veszti.

Budapest, 1944. évi augusztus hó 17-én.

Dr. Reméngi Schneller Lajos s. k.

a m. kir. miniszterelnök helyettesítésével megbízott
m. kir. pénzügyminiszter.

Milyen üzemek nyilváníthatók hadiüzemmé?

Csak azok a vállalatok, illetve üzemek nyilváníthatók hadiüzemmé, amelyeknek vezetői igazolni tudják, hogy üzeimik vagy termelvényeik, vagy tevékenységük minémüsége következtében hadfelszerelési, vagy hadianyagjavítási célok szolgálatába állíthatók. Ezek az üzemek jelenlegi munkaslétszámukra való tekintet nélkül még akkor is kérhetik hadiüzemmé való nyilvánításukat, ha ilyenirányú előbbi kéréseiket a multban elutasították.

A vonatkozó kérelmek az iparügyi minisztérium XVII/a. osztályához nyújtandók be. A kérésekhez mellékelni kell egy részletes üzemtervrázot, valamint a tőkeérdekeltségük nagyságára és összetételére, a lezárt üzleti év forgalmára, a meglévő és használható gépberendezésre, valamint az üzem teljes személyzetére vonatkozó pontos adatokat.

A személyzetre vonatkozó adatoknál a vezetőségnek, a tisztviselőknek és a szakmunkásoknak összes személyi adatait feltüntetendők, a katonai adatokat is beleértve. A tanulatlan munkásoknak csak a száma tüntetendő fel.

Bizottságot szerveznek a munkaerőgazdálkodás egységes irányítására

A kormány a hivatalos lap augusztus 26-i számában rendeletet adott ki az országos Munkaerőgazdálkodási Bizottság felállításáról. A bizottságot a munkaerőgazdálkodás egységes irányítása, valamint a végrehajtás egyöntetőségének biztosítása érdekében szervezik. A bizottság elnökét a honvédelem jelöli ki. A bizottságba a honvédelmi, földművelésügyi, a kereskedelem- és közlekedésügyi, valamint az iparügyi miniszter egy-egy tagot jelöl ki. A bizottság megteremt a munkaerőgazdálkodási kérdésekben az igények kielégítésére, a kielégítés sorrendjére, valamint módozataira vonatkozó egységes elvi alapokat; megállapítja az egyes tárcáknak a munkaerőgazdálkodás körében támasztott igényeit és azt, hogy ezeket az igényeket a honvédelmi érdekre tekintettel milyen mértékben, milyen módon és milyen időben lehet és kell kielégíteni. Az idegen államok részéről munkaerők átngedése tekintetében támasztott igényekről és ezek kielégítéséről véleményt nyilvánít, megállapítja a szakképzett személyek utánpótlásának alapelveit és kereit, megállapítja a munkafegyelem fenntartására és a munkaerőkölcs emelése szükséges intézkedéseket. Végül megállapítja mindazokat az intézkedéseket, amelyek alkalmasak arra, hogy az ország minden munkaképes polgárát képességének és tudásának megfelelő helyen, a hadviselés érdekeinek szempontjából a legeredményesebben lehessen foglalkoztatni. A rendelet augusztus 10-én lépett hatályba.

Az, aki honi nyelvünk mellett van, nemzetünk életét hordja szívében; az pedig, aki ellene szegül, nemzetünk halálát rejtegeti kebelében. S véntől fiatalig, düstől szegényig, a legjelesebb férfiakól legbájojobb hölgyeinkig, aki csak honunk életét, nemes emelkedését s egykori dicsőségét szomjazza, tegyen anyanyelvünkért, amit tehet; mert vele mindent elérhetünk, ami nemzetünk, sőt az egész emberiség dicsére méltó, nélküle semmit!

Széchenyi István.

TYPO

GRAFIKAI ÉS KERESKEDELMELMI K. F. T.

Könyvköteszeti és dobozgyári
összes anyagok, vásznak, mű-
bőrök, szürke, f-her és barna
lemezek allandóan raktaron.

NEBIOLO BETÜÖNTŐDE

magyarországi képvisellete

BETÜK ÉS RÉZLÉNIÁK
modern és gyakorlatias kivitel-
ben, elsőrendű fémötvözetből.

TELEFON: 118-982. BUDAPEST, V., Ó-UTCA 4.

Rendelet a munkaerő-nyilvántartásról és a munkabejelentési kötelezettségről

A hivatalos lap szeptember 8-iki száma közli a minisztérium rendeletét a munkaerő-nyilvántartás és a munkabejelentési kötelezettség tárgyában. A rendelet szerint az országban rendelkezésre álló munkaerők tervezési felhasználása és az ország lakosai által végzett munkateljesítmény állandó ellenőrzése céljából általános munkaerő-nyilvántartást kell létesíteni. Ezért minden férfi, aki a 14-ik életévét betöltötte, de 60 életévét túl nem haladta és minden nő, aki 16-ik életévét betöltötte, de 50-ik életévét túl nem haladta — tekintet nélkül foglalkozására — munkabejelentési kötelezettség alatt áll. A munkabejelentési kötelezettség alatt álló személyek e kötelezettségük alapján kötelesek munkalapot kiállítani és azt a hatóság által — nyilvántartásbavétel végett — láttamoztatni. Mindenki köteles hatóságilag láttamoztató munkalapját állandóan magánál hordani és a hatósági ellenőrzés céljából hivatalos felhívásra bármikor felmutatni.

Azok a természetes, illetőleg jogi személyek, akik, illetőleg amelyek munkabejelentési kötelezettség alatt álló személyeket akár állandó, akár alkalmi munkával foglalkoztatnak, az általuk foglalkoztatott munkalapjain az alkalmazotti viszonyra vonatkozó adatokat igazolni, az alkalmazotti viszony megszűnését pedig a hatóságnak bejelentem kötelesek. A munkalapok és a bejelentési kötelezettség alapján kiállított egyéb őrlapok tartalmát, a bejelentés, az ezzel kapcsolatos igazolás és a hatósági láttamozás részletes eljárási szabályait, valamint a bejelentés alapján vezetendő munkaerő-nyilvántartás módzataira vonatkozó rendelkezéseket az érdekelt miniszterekkel egyetértve a honvédelmi miniszter rendelettel állapítja meg.

A bejelentési kötelezettség alapján a felek által kitöltendő őrlapokat a honvédelmi miniszter által a pénzügyminiszterrel egyetértve megállapított áron kell forgalomba hozni. A munkalapot és mellékleteit az köteles saját költségén beszerezni, akire vonatkozóan a munkalapot kiállítják. Az alkalmazotti viszony megszűnésének bejelentésére szolgáló őrlap beszerzésének költsége a munkaadót terheli. A rendelet, amely már életbelépett, végül büntetőrendelkezéseket tartalmaz.

A túlmunka

és törvényes munkaszüneti napon végzett munka díjazásának szabályozása tárgyában kiadott 40.800/1944. Ip. M. rendelet.

A 12.112/1939. M. E. számú rendeletben foglalt felhatalmazás alapján ügyis, mint a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbízott miniszter — a bank- és pénzváltóüzletek, valamint a biztosító magánvállalatok tekintetében a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértve a következőket rendeltem:

1. §. (1) E rendelet hatálya — a következő bekezdésben meghatározott kivételekkel — kiterjed az iparban (kereskedelemben), valamint a bányászatban és a kohászatban foglalkoztatott alkalmazottakra.

(2) Nem terjed ki e rendelet hatálya:

1. a vezető állást betöltő alkalmazottakra;

2. arra az alkalmazottra, akinek évi illetménye (törzsfizetése, lakáspénze és rendszeres pótléka — a családi pótlékot, valamint a jogszabály alapján járó fizetési vagy bérpótlékot ide nem értve) az évi hétezernyolcszáz pengőt meghaladja;

3. a Magyar Nemzeti Bank alkalmazottaira;

4. az 1898 : XXIII. törvénycikk alapján alakult községi hitelszövetkezetek alkalmazottaira;

5. a nyílt árusítási üzletekben (boltokban), valamint az azokkal kapcsolatos irodai és raktárhelyiségekben foglalkoztatott alkalmazottakra;

6. arra az alkalmazottra, akit munkaadója a telephelyen kívül eső községben vagy városban mint utazót (üzletszerzöt, revizort stb.) foglalkoztat;

7. a tőzsdei forgalom lebonyolítását (clearing) teljesítő intézet — ezidő szerint a Gíró- és Pénztár-Egylet Részvénytársaság — alkalmazottaira.

2. §. (1) Túlmunkának kell tekinteni

a) tisztviselő tekintetében — ha közreműködése nélkül a termelő munka folytatható — a heti negyvennégy órán túl végzett munkát;

b) nem tisztviselői munkakörben foglalkoztatott alkalmazott, valamint olyan tisztviselő tekintetében, akinek közreműködése nélkül a termelő munkát folytatni nem lehet, a heti negyvennyolc órán túl végzett munkát;

c) altisztek, szolgák, kapusok, örök, raktárkezelők, hivatásos tűzoltók, kocsi-kísérők, gépjárművezetők, árukihordók, árukiadók, küldöncök, továbbá iparvágányok és saját használatú iparvasutak üzemében, valamint kötélpályáknál és általában a szállítóberendezéseknél alkalmazottak (mozdonyvezetők, fűtők, tolató-személyzet, kocsi rendezők, vonatkísérők, fékezők, pályáőrök, felvigyázók) tekintetében a heti ötvennégy órán túl végzett munkát;

d) kocsisok tekintetében a heti hatvan órán túl végzett munkát.

(2) A túlmunkának minősülő heti első tizenkét munkaórát (túlórát) a rendes munkaidőre eső óradíjnál huszonöt százalékkal, minden további túlórát pedig a rendes munkaidőre eső óradíjnál ötven százalékkal magasabban kell díjazni.

(3) Annak az alkalmazottnak, aki évenként legalább egyhavi illetményének megfelelő remunerációt kap, a rendkívüli munkatorlás következtében felhalmozódott munka elvégzésére meghosszabbított munkaidőből túlmunkának minősülő heti első tíz munkaóráját (túlóráját) — egy naptári évben azonban legfeljebb hatvan munkaórát — külön díjazni nem kell.

3. §. (1) Törvényes munkaszüneti napon végzett munkának (a továbbiakban: vasárnapi munka) kell tekinteni a vasárnap vagy Szent István napján reggel 6 óra és másnap reggel 6 óra között végzett munkát.

(2) A vasárnapi munkának minősülő minden munkaórát a rendes munkaidőre eső óradíjnál ötven százalékkal magasabban kell díjazni. Ha a túlmunkának minősülő munka egyúttal vasárnapi munka is, a vasárnapi munkát a túlmunkadíjjal növelt rendes munkadíjnal kell ötven százalékkal magasabban díjazni.

4. §. (1) E rendelet alkalmazása szempontjából azt az időt, amelyet az alkalmazott a munkahelyén munkára készenlétben tölt, a munkaidőbe be kell számítani.

(2) E rendelet alkalmazása szempontjából a munkaidőbe nem számít be:

a) a légoltalmi szolgálat és a hatósági intézkedéssel elrendelt légoltalmi gyakorlat ideje;

b) az önkéntes tűzoltók, valamint a közháználatú villamosművek, a vízművek és a gázművek ügyeletes szolgálatot teljesítő alkalmazottainak készenlétben töltött ideje.

5. §. (1) E rendelet alkalmazása szempontjából a rendes munkaidőre eső óradíjnak kell tekinteni

a) a 2. §. (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett tisztviselő egy hónapra járó illetménye (fizetés, lakáspénz és rendszeres pótlék — a családi pótlékot, valamint a jogszabály alapján járó fizetési vagy bérpótlékot is ideértve) 1/180 részét, illetőleg heti fizetés esetében egy hétre járó illetménye 1/44 részét, napi fizetés esetében egy napra járó illetménye 1/8 részét;

b) a 2. §. (1) bekezdésének b) pontjában említett, nem tisztviselői munkakörben foglalkoztatott alkalmazott egy hónapra járó illetménye 1/190 részét, illetőleg hetibér esetében egy hétre járó illetménye 1/48 részét, napibér esetében egy napra járó illetménye 1/8 részét;

c) a 2. §. (1) bekezdésének c) pontjában említett alkalmazott egy hónapra járó illetménye 1/220 részét, illetőleg hetibér esetében egy hétre járó illetménye 1/54 részét, napibér esetében egy napra járó illetménye 1/9 részét;

**GÉPET
BETŰT
FESTÉKET**

Hohlbaum Ferencről

BUDAPEST
VI., Desseffy-utca 37.
Telefon : 120-961.

d) a 2. §. (1) bekezdésének d) pontjában említett alkalmazott egy hónapra járó illetménye 1/240 részét, illetőleg hetibér esetében egy hétre járó illetménye 1/60 részét, napibér esetében egy napra járó illetménye 1/10 részét;

e) a teljesítmény (akkord) bérrel díjazott alkalmazottnak a bérfizetési időszakban elért keresete egy munkaórára eső részét.

(2) Ha az alkalmazott havi vagy heti illetménye jogszabály, munkabérszabály, munkabérszerződés értelmében nem negyvennégy, negyvennyolc, ötvennégy, illetőleg hatvanórás munkahét alapján, valamint, ha napi illetménye nem nyolc, kilenc, illetőleg tízórás munkanap alapján jár, a havi, a heti, illetőleg a napi illetmény egy rendes munkaórára eső részét az előbbi bekezdésből következő elv alapján, az illetménye megállapításában alapul szolgáló heti (napi) munkaórák figyelembevételével kell kiszámítani.

(3) A természetbeni járandóság pénzbeli egyenértéke tekintetében az Országos Társadalombiztosító Intézet, illetőleg a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete mindenkor megállapításai az irányadók.

6. §. (1) Az alkalmazott havi vagy heti fizetését (bérét) — ha jogszabály vagy megállapodás más rendelkezést nem tartalmaz, illetőleg, ha az alkalmaztatás vagy a szolgáltatás beosztás természetéből más nem következik — a 2. §. (1) bekezdésének a)–d) pontjában foglalt megkülönböztetés szerint csupán heti negyvennégy, negyvennyolc, ötvennégy, illetőleg hatvanórás munkaidőben és csupán a köznapokon végzett munka díjazásának, az alkalmazott napi fizetését (bérét) pedig az említett megkülönböztetés szerint csupán napi nyolc, kilenc, illetőleg tízórás munkaidőben végzett munka díjazásának kell tekinteni. Ehhez képest az ilyen alkalmazott részére a túlmunkának, illetőleg a vasárnapi munkának minden órájáért a havi (heti stb.) illetmény egy órára eső részét (5. §.) is külön meg kell fizetni, mégpedig a túlmunka, illetőleg a vasárnapi munka tekintetében meghatározott százalékkal növelt mértékben.

(2) Ha azonban a havi (heti stb.) illetmény az előző bekezdésben említett-nél hosszabb munkaidőben, illetőleg vasárnap végzett munka díjazásának is tekintendő, a havi (heti stb.) illetménnyel már díjazott munkából e rendelet értelmében túlmunkának, illetőleg vasárnapi munkának minősülő rész után a rendes illetményeknek a túlmunkára, illetőleg a vasárnapi munkára eső részét nem kell külön megfizetni, hanem a túlmunka, illetőleg a vasárnapi munka alapján csupán az ebben a rendeletben meghatározott mértékű pótlékot kell fizetni.

7. §. (1) Az e rendeletben alapuló követelések érvényesítése, illetőleg elvégzése tekintetében az 1937: XXI. tc. 5. §-ának második és harmadik bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) Semmis minden olyan megállapodás, amellyel az alkalmazott e rendeletről folyó jogáról lemond vagy amely e rendelet rendelkezéseinek az alkalmazottra hátrányosabb; egyébként azonban a munkaadó és az alkalmazott között kötött szerződés hatályban marad.

(3) E rendelet rendelkezései különösen pedig a 2. §. (2) bekezdésében, valamint a 3. §. (2) bekezdésében foglalt rendelkezések — az alkalmazottnak jogszabály, megállapodás vagy gyakorlat által biztosított kedvezőbb helyzetét nem érintik.

8. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és a 12.112/1939. M. E. számú rendelet 2. §-ában foglalt rendelkezések szerint büntetendő az, aki e rendelet rendelkezéseit megszegi vagy kijátsozta.

9. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba. Hatálybalépésével az ennek a rendeletnek a hatálya alá tartozó alkalmazottak tekintetében

1. a 3.000/1938. Ip. M. számú rendeletnek (Rendeleték Tára 297. oldal) a tisztviselők munkaidejét szabályozó I. Fejezete (3—12. §.);

2. az 1937: XXI. törvénycikk, valamint a 6.660/1935. M. E. számú rendelet (Rendeleték Tára 313. oldal) alapján kiadott munkaidőrendeletek hatályukat veszítik.

Budapest, 1944. évi augusztus hó 25-én.

dr. Szász Lajos s. k.
m. kir. iparügyi miniszter.

A fenti rendelethez, tekintettel, hogy az a kollektív szerződés egyes pontjait is érinti, még az alábbi magyarázatot adjuk:

1. A 48 órás vagy 42 órás rövidített munkaidőben dolgozóknál, ha a 48 órás hétre 118.— pengő vagy ennél magasabb a hetibérük (ez a 60% bérpótlék nélkül értendő), a sokszorosítóiparban az eddigi különórát pótlék helyett az órabér 25%-a jár a különóránál. A 118.— pengő aluli hetibéréknél a kollektív szerződés rendelkezései mérvadók, úgy a szakmunkások, mint a munkások és a segédmunkások tekintetében is.

Olyan különórák esetében, amikor a kollektív szerződés a kétszeres órabér fizetését írja elő, változatlanul fizetendő a kétszeres órabér összege.

2. A napilapoknál az első különóráért 60 fillér, a második különóráért 90 fillér pótlék fizetendő.

3. A heti 12 órán felül teljesített különóránál minden esetben 50%-os pótlék jár. Ez azt jelenti, hogy az egy-egy héten át teljesített különórák összeadandók és 12 különóránál 25%-os pótlék jár, míg az azon felüli különóránál 50%-os a pótlék.

4. A vasárnapi vagy ünnepnap délutáni munkánál a sokszorosítóiparban a kollektív szerződés szerinti kétszeres órabér jár. A könyvkötőiparban azonban a rendelet szerinti díjazás jár.

5. A kollektív szerződés alá nem tartozó alkalmazottak különóradíjazása mindenkor a rendelet szerint történik.

Hírek

Arany Károly és Német István kartársaink kiadásában megjelent az új vidéki *Nyomtatvány Árszabály*. A füzet magába foglalja az új felárakkal felemelt kalkulációs példákat, melyeknél figyelembe veszi a legutóbb megállapított papírárakat is. Nagy szolgálatot tesznek az árszabály kiadásával legelsősorban a vidéki kartársainknak, de jól használhatják a fővárosi üzemek is. A nagy hozzáértést és sok munkát igénylő füzet összeállítását elismerés illeti meg munkájukért. Megrendelhető Arany Károly kartársunknál, Szombathely, Kossuth Lajos-utca 6. szám, vagy a főnökegyesület irodájában.

*

A postabélyeg az árusítás megszünte után még három évig érvényesek. A múltban sok bosszúságot és kellemetlenséget okozott a közönségnek, hogy az egyes postabélyegeket, alig hogy a közönség megszokta, kivonták a forgalomból és a közönség a sok bélyeg között már nem is ismerte ki magát. — Ennek következtében gyakran előfordult, hogy az olyan levelekre, amelyre a feladó kellő mennyiségű bélyeget ragasztott, a posta még büntető portobélyeget is tett, mivel a felragasztott bélyegek időközben lejártak. A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter most a postabélyeg érvényességét és bérmentesítésre való felhasználásra való határidejét oly módon változtatta meg, hogy a jelenleg forgalomban lévő, valamint az ezután kibocsátásra kerülő postabélyeg a postahivatalok által történő árusítás megszüntetését követő harmadik naptári év végéig érvényesek postaküldemények bérmentesítésére. A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter eme rendelkezése a közönség körében nagy megelégedést keltett.

Barát László GRAFIKAI SZAKÜZLET

galvanotechnikai cikkek
kereshedése

BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 2-4.

Telefon: 116-834, 128-235.

A nyomdai sokszorosító-
és papírfeldolgozóiparban
szükségelt összes gépek,
anyagok és eszközök.

Galvanizáló üzemek részére mindennemű berendezés, vegyszer és fémcsiszoló anyag.

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
dr. Váradi Oláh László.

Kiadja a Budapesti Sokszorosítók Ipartestülete, Budapest
Telefon: 114-907, 115-957.

Tipográfiai Műintézet (F.: Maretich J.) Báthory-u. 18.

MAGYAR NYOMDÁSZ TÁRSASÁG

Hungarian Society of Printers

A kiadvány a Magyar Nyomdász Társaság által létrehozott

KÖNYVDIGITALIZÁLÁS

programja keretei között készült el.

Támogassa Ön is szakmai törekvéseinket,
tudjon meg többet Társaságunkról.

www.magarynyomdasz.hu/mnyt

Köszönjük támogatóinknak, tagjainknak,
akik hozzájárulásukkal, támogatásukkal
lehetővé tették a kiadvány
digitális formátumban
való megjelenését.

Őrizzük meg szakmai örökségünket!!